

VOLKER KUTSCHER

MÄRG KALA

ROMAAN

Saksa keelest tõlkinud Tiina Aro

Originaali tiitel:
Volker Kutscher
„Der Nasse Fisch“
Verlag Kiepenheuer & Witsch, 2008

Copyright © 2008, 2007 Verlag Kiepenheuer & Witsch, Köln

Eestikeelne tõlge © Tiina Aro ja AS Tänapäev, 2019
Toimetanud Katrin Naber
Kujundanud Virge Ilves

ISBN 978-9949-85-594-0

Trükitud AS Pakett trükikojas

www.tnp.ee

*Spree-Ateena on surnud
ja Spree-Chicago kasvab.*

WALTHER RATHENAU

*Sa ei saa alati seda, mida tahad.
Aga kui püüad, siis võid saada seda, mida vajad.*

ROLLING STONES

I

LAIP LANDWEHRKANALIS

28. aprill kuni 10. mai 1929

Millal nad tagasi tulevad? Ta kuulatas. Pimeduses sai igast krõbinast põrgulärm, iga sosin kasvas möirgeks ja isegi vaikus karjus ta kõrvus. Katkematu ulg ja müha. Valu ajas lausa hulluks, ta pidi end kõigest jõust kokku võtma. Mitte kuulda tilkumist, kui vali see ka poleks. Tilgad kukkusid kõvale niiskele põrandale. Ta teadis, et see, mis betoonile tilkus, oli ta enda veri.

Tal polnud aimugi, kuhu nad ta lohistanud olid. Kuhugi, kus keegi teda kuulda ei saanud. Tema karjed neid ei kõigutanud, need olid ette arvestatud. Kelder vist, nagu ta oletas. Igatahes aknaid siin polnud. Ükski valguskiir siia ei tunginud, ainult kerge hämu. Need valguseriismed olid talle veel jäänud sellest saati, kui ta sillal seisis ja mõttesse vajunult rongi tagatulesid vahtis. Ta mõtles Plaanile, mõtles Neile. Siis obadus ja pimedus. See pimedus jäigi püsima.

Ta värises. Ainult nõör küünarliikme ümber hoidis teda püsti. Jalad ei kandnud, neid polnudki enam, nende asemel oli ainult valu, nagu ka käte asemel, mis midagi enam ei hoidnud. Ta suunas kogu jõu käsivartesse ja hoidus põrandat puutumast. Kõis hõõrus, ta higistas üle kogu keha.

Pildid tulid üha tagasi, ta ei suutnud seda vältida. Raske haamer. Käsi, rööpa külge seotud. Purunevate luude hääl. Tema enda luude. Talumatu valu. Karjatused, mis sulasid kokku ainsaks suureks karjeks. Teadvusetus. Ja siis ärkamine pimedas öös. Valud, mis rebestasid kogu keha viimse sopini välja. Kuid tema sisimasse need ei jõudnud, sealt suutis ta need eemal hoida.

Nad meelitasid teda droogidega, mis leevendasid valu. Nõnda taheti teda kuulekaks teha, ta pidi oma nõrkusega võitlema. Ka

tuttav keel oleks ta äärepealt pehmeks teinud. Kuid hääled kõlasid ta kõrvus kalgilt. Palju kalgimalt. Külmemalt. Kurjemalt.

Svetlana hääli oli rääkinud sama keelt, kuid see kõlas täiesti teisiti! Tema hääli oli vandunud armastust ja avaldanud saladusi, tema hääli oli olnud poolehoid ja tõotus. Jah, see naine oli isegi heleda linna jälle elavaks teinud. Linna, kust tema oli lahkunud. Mitte iial polnud ta suutnud naist unustada, ka võõrsil mitte. Tema linn jäi alles, linn, mis väärts paremat tulevikku. Tema maa, mis väärts paremat tulevikku.

Kas ei tahtnud naine sedasama? Minema kihutada kurjategijad, kes seal võimu olid võtnud. Ta pidi mõtlema sellele ööle, ärkvel ööle naise voodis, soojale suveööle, mis tundus olevat igaviku kaugusel. Svetlana. Nad olid armunud ja usaldasid teineteisele oma salamõtteid. Nad olid need liitnud üheks suureks saladuseks, et lootuste täitumisele lähemale jõuda.

Kõik oli nii hästi olnud. Kuid keegi pidi olema nad reetnud. Nad viisid ta minema. Aga Svetlana? Kui vaid teaks, mis temast on saanud. Kõikjal ainult vaenlased.

Nad tõid ta siia pimedasse paika. Ta teadis nende küsimusi enne, kui need välja öeldi. Ta vastas, kuid ei öelnud midagi. Nad isegi ei märganud seda. Nad olid lollid. Viha tegi nad pimedaks. Rong oli juba teel ja seda nad ei tohtinud teada. Mitte mingil juhul, sest plaan oli peaaegu täitumas. Ta oli nendele silma vaadanud, enne kui nad peksma hakkasid, ja neis silmis oli viha ja rumalus.

Esimene hoop oli kõige hullem. Kõik hilisem ainult hajutas valu.

Teadmine eesootavast surmast tegi ta tugevaks. Ta suutis seetõttu välja kannatada, et ei kõnni enam kunagi ega kirjuta enam kunagi ega puuduta enam kunagi seda naist. Naine oli veel vaid mälestus, sellega tuli tal toime tulla. Kuid ka seda mälestust ei reeda ta iial.

Jakk. Ta peab oma jaki kätte saama. Peaaegu võimatu üritus. Seal on tal kapsel. Nagu neil kõigil, kes nad kannavad saladust, mis ei tohi vaenlase kätte langeda. Ta reageeris liiga hilja, ei tundnud lõksu ära, muidu oleks ta juba ammu kapslit hammustanud. Aga nüüd oli see ikka veel seal voodri vahel. Jaki voodri vahel seal tooli peal, mille piirjooned olid pimeduses aimatavad.

Nad ei sidunud teda kinni. Kui käed ja jalad olid puruks pekstud, riputasid nad ta lihtsalt kõide, et saaks teda paremini töödelda, nii-pea, kui valu ta meelemärkusele toob. Nad ei jätnud talle valvuritki juurde, nii kindlad olid nad, et keegi ta karjeid ei kuule. Ta teadis, et see on tema viimane võimalus. Droogi mõju hakkas kahanema. Valu läheb talumatuks, võib-olla kaotab ta jälle teadvuse, kui kõiest lahti laseb. Kui kauaks? Mõte saabuvale valule tõi möödunu meelde ja laup kattus higiga.

Tal polnud valikut.

Nüüd!

Ta surus hambad kokku ja sulges silmad. Käsivarred sirutusid välja, küünarliigesed ja seeläbi kogu keha kaotas toe. Puder, mis kunagi olid olnud jalad, puutusid kõigepealt vastu põrandat. Ta karjus, karjus juba enne, kui ülakeha põrandale prantsatas ja valu-pahvak ka kätes endise taseme saavutas. Ainult mitte teadvust kaotada! Karju, aga jää ärkvele, ära vaju ära! Ta kägardus põrandal ja hingeldas, kuni südamekloppimine ja valupisted veidi järele andsid. Ta sai hakkama! Ta lamas põrandal ja suutis end liigutada. Edasi roomata, küünarnukkide ja põlvede abil, verejalg järel.

Ta jõudis kiiresti toolini ja kiskus oma jaki hammastega põrandale. Raevukalt asus ta riidetüki kallale. Parema küünarnukiga jakki kinni hoides rebis ta hammastega voodrit. Valu vaid aitas tal vihasemalt rebida. Lõpuks sai ta voodriõmbluse valju raksakuga lahti.

Korraga puhkes ta ohjeldamatult nuuksuma. Mälestus ründas teda, nagu ründab ja tuuseldab metskass oma saaki. Mälestus naisest. Ta ei näe naist enam iialgi. Ta teadis seda kohe, kui lõksu langes, kuid alles nüüd jõudis see talle ühtäkki õudustäratavalt kohale. Kui väga ta armastas seda naist! Kui väga!

Ta rahunes tasapisi. Keel kobas kapsli järele, tundis mustuse ja riide maiku, kuid lõpuks tabas siiski midagi siledat ja jahedat. Esihammaste abil sikutas ta selle ettevaatlikult voodri vahelt välja. Tehtud! See oli tal suus! Kapsel, mis lõpetab kõik! Tema valust moondunud näkku ilmus võidukas naeratus.

Nad ei saa midagi. Nad süüdistavad üksteist vastastikku. Nad olid lollid.

Ta kuulis ülal ust kinni kukkuvat. See kõlas pimeduses kui äikesemürin. Sammud betoonil. Nad tulid tagasi. Kas nad kuulsid karjumist? Hambad valmistusid kapsli läbihammustamiseks. Nüüd oli ta nii kaugel. Ta võis selle iga hetk lõpetada. Ta ootas veel veidi. Tulgu nad sisse. Ta tahtis oma triumfi lõpuni nautida.

Nähku nad seda! Seisku nad abitult kõrval ja vaadaku, kuidas ta neist vabaneb.

Kui üks avanes ja hele valgus pimedusse tungis, sulges ta silmad. Siis ta hammustas. Vaikse kõlksuga purunes klaas ta suus.

2

Mees oli natuke Wilhelm II moodi. Markantne vunts ja puuriv pilk. Nagu sellel portreel, mis keisri ajal iga korraliku sakslase kodus rippus – ja mõnel veel senimaani. Kuigi keiser juba rohkem kui kümme aastat enam ei valitsenud, vaid kasvatas Hollandis tulpe. Samasugused vuntsid, samasugused pilusilmad. Kuid sellega sarnasus ka lõppes. Siinne keiser ei kandnud piikkiivrit, see rippus koos saabli ja univormiga voodiposti otsas. See mees ei kandnud midagi peale ülespoole kammitud vuntside ja vägeva erektsiooni. Tema ees põlvitas mitte vähem paljas naine, keda oli õnnistatud lopsakate kurvidega, ilmselgelt mõeldud väljendama keiserlikule kõrgusele paslikku respekti.

Rath lehitses tujutult fotosid, mille tegelik eesmärk oli iha äratada. Järgmised pildid kujutasid keisri teisikut ja tema mängukaaslast juba aktsioonis. Kuidas nende kehad ka ei põimunud, vägev vunts oli alati pildil.

„Rämp!“

Rath vaatas ringi. Üks kapo¹ vahtis tal üle õla.

1 Kaitsepolitseinik, korralvur kõnekeeles

„Täielik rämps!“ jätkas sinimunder pead vangutades. „See on keisriteotus, vanasti oleks selle eest kolooniasse saadetud.“

„Meie keiser küll nii haavunud ei näi,“ arvas Rath. Ta pani fotomapi kinni ja lükkas selle logiseval kirjutuslaual, mis talle oli antud, kaugemale. Tige pilk tšaako alt. Sinises mundris mees pöördus sõnatult ümber ja siirdus kolleegide juurde. Ruumis seisis kaheksa sihukest mundrimeest omavahel vaikselt rääkides. Enamikul oli käes soojendav kohvitass.

Rath vaatas nende poole. Ta teadis, et 220. jaoskonna kapodel oli muudki teha, kui mingile Alexi² krimiametnikule sõbralikku poolehoidu pakkuda. Kolme päeva pärast läheb asi tõsiseks. Kolmapäev oli esimene mai. Politseipresident Zörgiebel oli keelanud Berliinis kõik maidemonstratsioonid, kuid kommunistid tahtsid sellest hoolimata ikkagi marssima minna. Politsei närvitses. Ringlesid kuulujutud plaanitavast putšist: bolševikud tahtvat revolutsiooni mängida ja kümneaastase hilinemisega siiski Nõukogude Saksamaad rajada. Just 220. jaoskonna politsei oli rohkem närvis kui enamiku Berliini rajoonide oma. Neukölln oli töölisrajoon. Sellest veel punasem võis olla ainult Wedding.

Kapod sosistasid omavahel. Taoti viskas mõni sinimunder vargse pilgu kriminaalkomissari poole. Rath koputas pakist välja ühe Overstolzi³ ja läitis selle. Ta oli siin sama teretulnud kui päästearmee ööklubis. Seda ei pruukinud keegi talle öelda, see oli ilmselge. Komblusvalvuritel polnud politseiringkondades just ülearu hea maine. Alles kahe aasta eest oli inspeksioon E peamine ülesanne olnud linnas prostitutsiooni ohjata. Teatud sorti ametlik kupeldamine nii öelda, sest ainult politseis registreeritud prostituudid ajasid oma asja legaalselt. Paljud ametnikud kasutasid sellist sõltuvust häbitult ära. Kuni uus seadus, mis loodi suguhaiguste vastu võitlemiseks, need ülesanded kombluspolitseilt terviseametile üle viis. Sestsati tegeles inspeksioon E illegaalsete ööklubide, kupeldajate ja pornograafiaga, kuid mainet see märkimisväärselt ei parandanud. Miski sellest sopast, millega ametnikud iga päev tegelesid, jäi neile

2 Alexanderplatz – Berliini väljak, mille ääres asus politseipresiidium

3 Sigaretimark

jätkuvalt külge. Rath puhus sigaretisuitsu üle kirjutuslaua. Nagide küljes rippuvatelt tšaakodelt tilkus linoleumpõrandale vihmavett, roheline linoleumile, milline kattis põrandaid ka Alexanderplatzi kriminaalpolitsei büroodes. Tema hall kaabu oli kui võõrkeha keset kõike seda musta lakki ja helkivaid politseitärne, samuti ta mantel keset siniseid kaporõivaid. Tsivilist univormide seas.

Kohv, mida talle mõlkis emailkruusist pakuti, maitses jubedalt. Jätk must lurr. Niisiis ka 220. jaoskonnas ei osatud kohvi keeta. Miks peakski Neuköllnis teisiti olema kui Alexis? Sellegipoolest võttis ta veel ühe lonksu. Muud tal teha polnud. Ainult selleks ta siin kükitaski: ta ootas. Ootas telefonihelinat.

Rath haaras veel kord kirjutuslaual lebava mapi. Need leheküljed, mis kujutasid Hohenzollernite ja muude Preisi prominentide teisikuid ühemõttelistes poosides, polnud mingi odav tavakaup. Hea kvaliteediga fotod, hoolega albumiks köidetud. Sellise ostjal tuli ikka nii mõnigi hea mark välja käia, see oli parema seltskonna kraam. Alexanderplatzi raudteejaamas oli üks rändkaubitseja neid lehti müütanud, paari sammu kaugusel politseipresiidiumist ja inspeksioon E büroodest. Mees jäi politseipatrullile ainult sellepärast vahele, et kaotas närvid. Kaks kapot tahtsid talle vaid öelda, et paar süütut pildiajakirja on kotist välja pudenenud, aga meeste lähenedes viskas kaubitseja neile kogu oma sortimendi jalge ette ja pistis punuma. Koos ajakirjadega laperdasid näost punaste noorte patrullpolitseinike ümber ka pornograafilised kõrgläikefotod. Huvist kunstipäraste modellide vastu unustasid nood põgenenud kaubitsejat taga ajada. Kui nad lõppeks rändkaupmeest jälitama asusid, oli too Alexanderplatzi ümbritsevate ehitusplatside kaoses ammugi kadunud. See tõi kahele kapole kohe varsti presiidiumis uue punastamishoo, kui nad oma leiu Lanke kirjutuslauale panid ja aruande vormistasid. Inspeksioon E pealik oskas valju häält teha. Kriminaalnõunik Werner Lanke oli seisukohal, et sõbralikkus kahjustab tema autoriteeti. Rathile meenus, kuidas uus ülemus oli neli nädalat tagasi teda ennast tervitanud.

„Ma tean, et teil on häid sidemeid, Rath,“ oli Lanke turtsunud. „Aga kui arvate, et teie ei pea sellepärast käsi määrima, siis eksite!

Siin ei soosita kedagi! Eriti mõnda sellist, keda mina pole siia palunud!“

Nüüd oli Rath inspeksioon E-s töötanud ligemale kuu aega. See aeg tundus talle karistusena. Ja võib-olla oligi seda. Kuigi ta polnud degradeeritud, vaid lihtsalt ümber paigutatud. Ta pidi Kölnist ja ühtlasi ka mõrvakomisjonist lahkuma. Kuid ta oli ometi kriminaalkomissar! Tal polnud plaanis igavesti kombluspolitseis tolgen-dada. Rath ei mõistnud, kuidas küll Onkel seda talus, aga kolleegile endale näis E-s töötamine koguni meeldivat.

Ülemkomissar Bruno Wolter, keda enamik kolleege tema muhe-duse pärast Onklikis hüüdis, juhtis nende uurimisgruppi ning ka tänast haarangut. Väljas, politseijaoskonna õues seisis meeskonna-auto, Wolter rääkis seal kahe naiskriminaalpolitsei daami ja löögiüksuste juhtidega plaanitud aktsioonist. Tegevus võis alata iga hetk. Nad ootasid ainult Jänicke helistamist. Rath, üks käsi hoidmas luupi, teine telefonitorul värisemas, nägi vaimusilmas, kuidas too uustulnuk istus repetanud korteris, mille nad olid ateljee jälgi-miseks hõlvanud. Ka kriminaalassistent Stephan Jänicke oli alles aprilli algul kombluspolitseisse tulnud, *äsja tamme otsast kukkunud*, nagu Wolter teda mõnikord nokkis, sest Jänicke oli Alexanderplatzile teenistusse saadetud otse Eiche⁴ politseikoolist. Kuid blond sõnaaher idapreislane ei lasknud end vanemate kolleegide tögami-sest eksitada, ta võttis oma ametit tõsiselt.

Telefon hakkas kirjutuslaual helisema. Rath kustutas sigareti ja haaras musta läikiva toru.

Meeskonna veoauto peatus otse suure üürikasarmu ees Hermannstrassel. Möödudjad vaatasid umbusklikult, kuidas noored mundris poisid kastist välja hüppasid. Politseid selles linna-jaos hästi ei sallitud. Tagahoovidesse viiva kangialuse hämaruses ootas Jänicke, käed mantlitaskutes, krae üleval ja kaabuäär sil-mile tõmmatud. Rath surus naeruhimu alla. Jänicke nägi hirmsat vaeva, et paista välja kui tülpinud suurlinnajõmm, kuid igavesti rõõsad põsed reetsid maapoissi.

4 Eiche – tamm sks k